

ГД ГРАНИТ АД - Скопје

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР
И
КОНСОЛИДИРАНИ
ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ ЗА
ГОДИНАТА КОЈА ЗАВРШУВА НА
31 ДЕКЕМВРИ 2023 ГОДИНА**

Скопје, април 2024

СОДРЖИНА	Страна
Извештај на независниот ревизор	1-2
Консолидирани финансиски извештаи	
Консолидиран Биланс на успех	3
Консолидиран Извештај за сеопфатна добивка	4
Консолидиран Извештај за финансиска состојба	5
Консолидиран Извештај за паричните текови	6
Консолидиран Извештај за промените во главнината	7-8
Белешки кон консолидираните финансиските извештаи	9 - 45
Додатоци	
Додаток 1- Законска обврска за составување на консолидирана годишна сметка и годишен извештај за работење	
Додаток 2- Консолидирана Годишна сметка	
Додаток 3- Годишен Извештај за работење	

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР
ДО
АКЦИОНЕРИТЕ НА
ГД ГРАНИТ АД - Скопје****Извештај за консолидираните финансиски извештаи**

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на ГД ГРАНИТ АД – Скопје (Друштвото), кои што го вклучуваат Консолидираниот Извештај за финансиската состојба заклучно со 31 декември 2023 година, како и Консолидираниот Биланс на успех, Консолидираниот Извештај за сеопфатна добивка, Консолидираниот Извештај за промени во главнината и Консолидираниот Извештај за парични текови за годината која завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството на Друштвото е одговорно за подготвување и објективно презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи, врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија прифатени и објавени во Службен Весник на Република Северна Македонија (79/2010). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на Друштвото за да обликува ревизорски постапки кои што се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Друштвото. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

**ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР (Продолжение)
ДО
АКЦИОНЕРИТЕ НА
ГД ГРАНИТ АД - Скопје**

Ние веруваме дека ревизорските докази кои што ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, консолидираните финансиски извештаи ја презентираат веродостојно и објективно, од сите материјални аспекти, консолидираната финансиска состојба на ГД ГРАНИТ АД – Скопје заклучно со 31 декември 2023 година, како и неговата консолидирана финансиска успешност и неговите консолидирани парични текови за годината која што завршува тогаш во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулативни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за подготвување на годишниот извештај за работата во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да известиме дали годишниот извештај за работата е конзистентен со консолидираната годишна сметка и консолидираните финансиски извештаи за годината која завршува на 31 декември 2023 година. Нашата работа во однос на годишниот извештај за работата е извршена во согласност со МСР 720 и е ограничена на известување дали историските финансиски информации прикажани во годишниот извештај за работата се конзистентни со консолидираната годишна сметка и консолидираните ревидирани финансиски извештаи.

Годишниот извештај за работата е конзистентен, од сите материјални аспекти, со консолидираната годишна сметка и консолидираните ревидирани финансиски извештаи на ГД ГРАНИТ АД – Скопје за годината која завршува на 31 декември 2023 година.

Скопје, 19 април 2024 година

Овластен ревизор

Антонио Велјанов

Управител и Овластен ревизор

Антонио Велјанов

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ за годината која завршува на 31 декември

	Белешка	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од продажба	8	5,056,902	4,635,034
Останати оперативни приходи	9	191,440	301,680
Промени во залихи на готови производи и производство во тек		(83,455)	(298,334)
Употребени сировини и материјали	10	(1,085,958)	(1,077,196)
Трошоци за вработени	11	(924,826)	(858,289)
Амортизација		(289,609)	(282,376)
Расходи за подизведувачи		(2,325,987)	(2,001,976)
Останати оперативни расходи	12	(469,141)	(451,517)
ОПЕРАТИВНА ДОБИВКА (ЗАГУБА)		69,366	(32,974)
Приходи од финансирање	13	6,771	7,367
Добивки (загуби) од вложувања	13а	58,107	70,634
Удел во добивка на придружени друштва	24	13,042	11,915
Расходи од финансирање	14	(18,820)	(10,693)
ДОБИВКА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ		128,466	46,249
Данок од добивка	17	(1,348)	(263)
НЕТО ДОБИВКА ЗА ПЕРИОДОТ		127,118	45,986
Нето добивка (загуба) на:			
Акционерите на Друштвото мајка		127,118	45,986
Малцинското учество во подружниците		-	-
		127,118	45,986
Основна заработувачка по акција (Во МКД)	15	46	17

Белешките се составен дел на консолидираните финансиските извештаи
Извештајот на ревизорите е на страна 1 и 2.

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
за годината која завршува на 31 декември

<u>Белешка</u>	<u>2023</u> <u>(000) МКД</u>	<u>2022</u> <u>(000) МКД</u>
Нето добивка за периодот	127,118	45,986
Останата сеопфатна добивка:		
Ревалоризација на НПО	-	-
Ревалоризација на вложувања расположливи за продажба до нивна објективна вредност	284,250	11,370
Курсни разлики од преведување на странски валути на подружници	9	(736)
Вкупно останата сеопфатна добивка	<u>284,259</u>	<u>10,634</u>
ВКУПНА СЕОПФАТНА ДОБИВКА ЗА ПЕРИОДОТ	<u>411,377</u>	<u>56,620</u>

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА на ден 31 декември

	Белешка	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
СРЕДСТВА			
Парични средства	18	46,194	45,656
Вложувања според објективна вредност	25	102,563	66,806
Побарувања од продажба	19	2,380,164	2,138,225
Побарувања за дадени аванси	20	318,315	613,858
Краткорочни дадени заеми	21	6,962	6,918
Останати краткорочни средства и АВР	22	41,699	54,489
Залихи	23	1,016,435	1,160,168
Вкупно тековни средства		3,912,332	4,086,120
Вложувања во придружени друштва	24	28,190	15,149
Вложувања расположливи за продажба	25	1,620,140	1,330,290
Долгорочни дадени заеми	26	201,734	224,400
Нематеријални средства	27	27,551	24,564
Недвижности, постројки и опрема	28	2,391,110	2,249,027
Вкупно нетековни средства		4,268,725	3,843,430
ВКУПНО СРЕДСТВА		8,181,057	7,929,550
ОБВРСКИ И ГЛАВНИНА			
Обврски спрема добавувачи	29	1,252,968	837,388
Обврски за примени аванси и депозити	30	75,386	456,509
Краткорочни кредити	31	211,702	98,699
Тековна доспеаност на долгорочни кредити	32	54,068	106,799
Останати краткорочни обврски и ПБР	33	191,583	259,594
Вкупно тековни обврски		1,785,707	1,758,989
Долгорочни кредити	34	30,001	116,861
Резервирања за судски спорови	35в	-	-
Вкупно нетековни обврски		30,001	116,861
Акционерски капитал		932,367	932,367
Откупени сопствени акции		(148,097)	(148,097)
Премии на издадени акции		51,895	51,895
Резерви		1,771,709	1,638,822
Ревалоризациони и други резерви		1,201,509	917,250
Акумулирана добивка (загуба)		2,555,966	2,661,463
Вкупно		6,365,349	6,053,700
Неконтролирано учество		-	-
Вкупно главнина		6,365,349	6,053,700
ВКУПНО ОБВРСКИ И ГЛАВНИНА		8,181,057	7,929,550

Скопје, 29 март 2024 година

За Управен Одбор
Претседател
Страшо Милковски

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИТЕ ТЕКОВИ
за годината која завршува на 31 декември

	Белешка	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Парични текови од оперативни активности			
ДОБИВКА (ЗАГУБА) ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ			
Усогласување за:			
Амортизација на НПО	28	279,612	273,318
Амортизација на нематеријални средства	27	9,997	9,058
Исправка и отписи на побарувања и вложувања	12	28,924	16,141
Расходи (приходи) од камати, нето	13;15	10,777	596
Приходи од дивиденди	13а	(56,850)	(70,494)
Приходи од усогласување на вложувања во удели	13а	(1,257)	(140)
Удел во добивка на придружени друштва	24	(13,042)	(11,915)
Вредносно усогласување на залихи	12	871	4,250
Приходи од отпис на обврски	9	-	-
Сегашна вредност на расходувани основни средства	28	499	92
Приходи/расходи од расходувани и продадени НПО	9;12	(51,915)	(27,756)
Добивка (загуба) пред промени во обртни средства		336,082	239,399
Побарувања од продажба		(270,854)	185,610
Побарувања за дадени аванси		295,543	(458,258)
Останати тековни средства и АВР		12,413	(37,391)
Залихи		142,862	321,346
Обврски од добавувачи		415,580	(318,410)
Обврски за примени аванси		(381,123)	62,979
Останати тековни обврски и ПВР		(72,152)	81,084
Нето пари употребени во работењето		478,351	76,359
Платена камата		(17,185)	(7,495)
Платен данок од добивка		(649)	(3,516)
Нето парични текови од оперативни активности		460,517	65,348
Парични текови од вложувачки активности			
(Стектати) / повлечени вложувања во удели	25	(40,100)	(31,000)
Примени камати	13	6,408	6,899
Примени дивиденди	13а	56,850	70,494
Прилив (одлив) од дадени заеми	26	22,622	3,596
Купување на нематеријални средства	27	(12,984)	(13,046)
Купување на недвижности, постројки и опрема	28	(458,708)	(201,777)
Приливи од продажби на НПО	28	88,429	33,475
Нето парични текови од вложувачки активности		(337,483)	(131,359)
Парични текови од финансиски активности			
Искористени (отплатени) долгорочни кредити, нето		(139,591)	142,285
Искористени (отплатени) краткорочни кредити, нето		113,003	38,699
Исплатени дивиденди		(95,908)	(96,063)
Исплатени награди		-	(57,736)
Нето парични текови од финансиски активности		(122,496)	27,185
Нето зголемување (намалување) на парични средства		538	(38,826)
Парични средства на почетокот на годината	18	45,656	84,482
Парични средства на крајот од годината	18	46,194	45,656

Белешките се составен дел на консолидираните финансиските извештаи
Извештајот на ревизорите е на страна 1 и 2.

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ ВО ГЛАВНИНАТА за годината која завршува на 31 декември

	Обични акции		Трезорски акции		Премии на издаден и акции	Резерви (законски и од реинвест. добивка)	Резерви за сопствени акции	Ревалоризациона и други резерви	Акумулирана добивка (загуба)	Неконтролирано учество	Вкупно главнина
	Број на Акции	Износ	Број на Акции	Износ							
Во (000) МКД											
а) Промени во 2022 година											
Состојба на 01.01.2022	3,071,377	932,367	(301,173)	(148,097)	51,895	1,397,745	62,164	906,552	2,894,117	-	6,096,743
Сеопфатна добивка:											
Добивка за годината	-	-	-	-	-	-	-	-	45,986	-	45,986
Движење на објективна вредност на вложувања расположливи за продажба	-	-	-	-	-	-	-	11,370	-	-	11,370
Курсни разлики од преведување на странски валути на подружници	-	-	-	-	-	-	-	(736)	-	-	(736)
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	-	-	-	-	-	10,634	45,986	-	56,620
Трансакции со сопствениците:											
Издадени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издвојување за резерви	-	-	-	-	-	178,913	-	-	(178,913)	-	-
Издвојување за дивиденди	-	-	-	-	-	-	-	-	(99,727)	-	(99,727)
Издвојување за награди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-	-	-	-	64	-	-	64
Состојба на 31.12.2022	3,071,377	932,367	(301,173)	(148,097)	51,895	1,576,658	62,164	917,250	2,661,462	-	6,053,699

(Продолжува)

Белешките се составен дел на консолидираните финансиските извештаи
Извештајот на ревизорите е на страна 1 и 2.

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИ ВО ГЛАВНИНАТА за годината која завршува на 31 декември

	Обични акции		Трезорски акции		Премии на издаден и акции	Резерви (законски и од реинвест. добивка)	Резерви за сопствени акции	Ревалоризациона и други резерви	Акумулирана добивка (загуба)	Неконтролирано учество	Вкупно главнина
	Број на Акции	Износ	Број на Акции	Износ							
Во (000) МКД											
б) Промени во 2023 година											
Состојба на 01.01.2023	3,071,377	932,367	(301,173)	(148,097)	51,895	1,576,658	62,164	917,250	2,661,462	-	6,053,699
Сеопфатна добивка:											
Добивка за годината	-	-	-	-	-	-	-	-	127,118	-	127,118
Движење на објективна вредност на вложувања расположливи за продажба	-	-	-	-	-	-	-	284,250	-	-	284,250
Курсни разлики од преведување на странски валути на подружници	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	9
Вкупна сеопфатна добивка	-	-	-	-	-	-	-	284,259	127,118	-	411,377
Трансакции со сопствениците:											
Издадени акции	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Издвојување за резерви	-	-	-	-	-	132,887	-	-	(132,887)	-	-
Издвојување за дивиденди	-	-	-	-	-	-	-	-	(99,727)	-	(99,727)
Издвојување за награди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останато	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31.12.2023	3,071,377	932,367	(301,173)	(148,097)	51,895	1,709,545	62,164	1,201,509	2,555,966	-	6,365,349

Белешките се составен дел на консолидираните финансиските извештаи
Извештајот на ревизорите е на страна 1 и 2.

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

1. Основни податоци и дејност

Основната дејност на градежното друштво ГРАНИТ АД -Скопје, заедно со неговите поврзани друштва-подружници (во понатамошниот текст Друштвото или Групацијата) е производство на:

- градежни објекти;
- проектирање и изведување на објекти од високоградба, нискоградба и хидроградба;
- трговија со градежни и други материјали;
- угостителство и хотелиерство;

Организационата структура на Групацијата се состои од 14 организиски единици на територијата на Република Македонија и неколку подружници и друштва во странство (Германија, Австрија, БиХ), како и следните подружници (зависни друштва) во Република Северна Македонија:

- Хотел Гранит ДООЕЛ - Охрид;
- Карваш ДООЕЛ - Скопје;

Вкупниот број на вработени со 31 декември 2023 и 2022 година во Групацијата е како што следува:

Дел	2023	2022
- ГД Гранит АД Скопје	998	1,031
- Хотел Гранит ДООЕЛ Охрид	42	47
- Карваш ДООЕЛ - Скопје	5	5
- Гранмак Австрија	2	2
- Гранмак Германија	3	3
Вкупно	1,050	1,088

Седиштето на Групацијата е во Скопје на ул. Димитрие Чуповски бр.8.

2. Основа за составување на финансиски извештаи

2.1. Основ за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи, дадени на страниците од 3 заклучно со страница 46, се составени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) објавени во Република Македонија во Правилникот за сметководство (Сл.Весник 159/2009) и применливи од 1 јануари 2010 година.

Финансиските извештаи се подготвени со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2023 и 2022 година. Тековните и споредбените податоци во финансиските извештаи се дадени во илјади денари (000 МКД). Онаму каде што е потребно, споредбените податоци се прилагодени и усогласени со цел да одговараат на извршената презентација во тековната година.

Финансиските извештаи за годините кои завршуваат на 31 декември 2023 и 2022 година на ГД Гранит АД Скопје ги презентираат финансиската состојба, резултатите од работењето, паричните текови и промените на капиталот на сите организациони единици на територијата на Република Северна Македонија, како и на друштвата кои се во негова доминантна сопственост (подружници) во земјата и странство.

2.2. Основни сметководствени методи

Финансиските извештаи се составени врз основа на методот на набавна вредност, освен за недвижностите, постројките и опремата (НПО) и нивната амортизација, кај кои се вршени корекции во минатите години врз основа на принципот на ревалоризација со примена на унифицирани коефициенти на пораст на цените на производителите на индустриски производи, кои ги објавува Државниот завод за статистика на Република Македонија (Белешка 3.12) и за вложувањата расположливи за продажба кои се признаени според нивната објективна (пазарна) вредност (Белешка 3.11).

2. Основа за составување на финансиски извештаи (Продолжение)

2.3. Принципи на консолидација

Консолидацијата на финансиските извештаи на друштвата е извршена на следниот начин:

- Прво, се собираат поединечно салдата на сите позиции на средствата, обврските, капиталот, од билансот на состојба на 31 декември, како и приходите и расходите, од билансот на успех;
- Второ, во целост се елиминираат салдата на побарувањата и обврските на 31 декември, кои произлегуваат од трансакции меѓу друштвата во рамките на групацијата;
- Трето, во целост се елиминираат салдата на вложувањата на матичното друштво во зависните друштва (подружници) со состојба на 31 декември и салдото на делот од капиталот на тие друштва, кој се однесува на тие вложувања, а остатокот на капиталот, е прикажан во консолидираниот биланс на состојба како малцинско учество;
- Четврто, во целост се елиминираат приходите и расходите кои произлегуваат од трансакции меѓу друштвата во рамките на Групацијата.

2.4. Подружници

Подружници се правни лица каде што матичното друштво има контрола врз финансиските и деловните политики и поседува контрола над гласачката сила (над 50%) во тие друштва. Постоенето на и ефектот од поседувањето на гласачката сила се зема во предвид при одредувањето на тоа дали друштвото има контрола над тие правни лица. Вложувањата на друштвото во подружниците се евидентирани во финансиските извештаи на друштвото според нивната набавна вредност.

Подружниците се целосно консолидирани во моментот на воспоставување на контрола над истите од страна на друштвото. Подружниците се исклучуваат од консолидација во моментот на престанок на контрола од страна на друштвото.

Приложените консолидирани финансиски извештаи ги вклучуваат финансиските извештаи на матичното друштво и на следните подружници:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	<u>% на учество</u>	<u>% на учество</u>
Хотел Гранит ДООЕЛ Охрид	100.00%	100.00%
Карваш ДООЕЛ Скопје	100.00%	100.00%
Гранмак, Германија	100.00%	100.00%
ГД Гранит ДОО Бања Лука	100.00%	100.00%
Подружница Гранит, Бања Лука	100.00%	100.00%
Гранмак, Австрија	100.00%	100.00%

2. Основа за составување на финансиски извештаи (Продолжение)

2.4. Користење на проценки и расудувања

При подготвувањето на овие консолидирани финансиски извештаи Групацијата применува одредени сметководствени проценки. Одредени ставки во финансиските извештаи кои неможат прецизно да се измерат се проценуваат. Процесот на проценување вклучува расудувања засновани на последните расположливи информации.

Проценки се употребуваат при проценување на корисниот век на употреба на средствата, објективната вредност на побарувањата односно нивната ненаплатливост, застареноста на залихите, објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба и сл.

Во текот на периодите одредени проценки може да се ревидираат доколку се случат промени во врска со околностите на коишто била заснована проценката или како резултат на нови информации, поголемо искуство или последователни случувања.

Ефектите од промените во сметководствените проценки се вклучуваат во утврдувањето на нето добивката или загубата во периодот на промената и или во идните периоди доколку промената влијае и на двете.

2.5. Континуитет во работењето

Финансиските извештаи се изготвени врз основа на претпоставката за континуитет во работењето односно дека Групацијата ќе продолжи да работи во догледна иднина. Групацијата нема намера, ниту потреба да го ликвидира или материјално да го ограничи опсегот на своето работење.

3. Основни сметководствени политики

Основните сметководствени политики и проценки користени при составувањето на овие финансиски извештаи се дадени подолу. Сметководствените политики се користат конзистентно во текот на разгледуваниот период.

3.1. Приходи од продажба

Изведување на градежни работи

Приходите од градежни работи се искажуваат во висина на ситуациите или фактурите, издадени на, и потврдени, како од инвеститорите, така и од надзорот, кои се однесуваат на извршената работа по договори за градба во текот на годината, намалени за данокот на додадена вредност и одобрените попусти.

Во процесот на усогласување на финансиското известување со барањата на МСС 11 - Договори за градба, воведен е систем на проверка на висината на погоре искажаниот приход за секој договор за градба чиешто извршување е во тек на денот на билансот на состојба, согласно степенот на довршеност, поради што, воспоставени се евиденции за планираните и остварени:

- Трошоци кои директно се однесуваат на определен договор;
- Трошоци кои се припишуваат на договорената активност, општо земено, и можат да се алоцираат на договорот и
- Други трошоци кои конкретно се наплаќаат од инвеститорот, според условите од договорот.

Во постапката на проверка не се утврдени материјално значајни отстапувања на висината на приходите според извршената работа по договори за градба, односно според степенот на довршеност кај договорите чиешто извршување е во тек на денот на билансот на состојба.

Продажба на производи и стоки

Приходите од продажба на производи и стоки се мерат по објективната вредност на примените средства или побарувања, намален за враќање на стоките, трговските попусти и количинските работи. Приходот се признава во билансот на успех кога на купувачот му се пренесени значајните ризици и користи од сопственоста на стоките, Групацјата не задржува вистинска контрола врз продадените стоки, приходите може веродостојно да се измерат, кога веројатно е дека економските користи ќе дојдат како прилив на Групацјата, трошоците во врска со трансакцијата може веродостојно да се измерат и соодветен доказ за трансакцијата постои.

3.2. Приходи од финансирање

Приходите од финансирање кои се пресметани до датата на билансот на состојба, се искажуваат како приходи во годината на која се однесуваат, независно дали се наплатени. Тие се состојат од приходи од дивиденди, капитални добивки од продажба на хартии од вредност, приходи од камати и курсни разлики.

Дивидендите се признаваат како приходи кога ќе се утврди правото за примање на истата. Каматите се признаваат на пресметковна основа за периодот за кои се однесуваат.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.3. Расходи од финансирање

Расходите од финансирање кои се пресметани до датата на билансот на состојба, се искажуваат како расходи во годината на која се однесуваат, независно дали се платени. Тие се состојат од расходи од камати, провизии и курсни разлики. Каматите се признаваат како расходи согласно на временскиот период за кои се однесуваат.

3.4. Курсни разлики

Деловните промени во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на деловната промена. Сите монетарни средства и обврски искажани во странска валута се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на билансот на состојбата.

Позитивните и негативните курсни разлики што настанале со пресметка на побарувањата и обврските во странска валута во нивната денарска противвредност се искажани во билансот на успех како приходи, односно расходи од финансирање во годината на која се однесуваат. Важечките средни курсеви на странските валути на 31 декември 2023 и 2022, се следните:

	2023	2022
1 ЕУР =	61.4950 МКД	61.4939 МКД
1 УСД =	55.6516 МКД	57.7462 МКД

3.5. Данок од добивка (тековен и одложен)

Данокот од добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во билансот на успех на Групацијата.

Тековниот данок од добивка се пресметува согласно одредбите на релевантните законски прописи во Република Северна Македонија. Согласно даночните прописи, тековниот данок од добивка се пресметува на основа која претставува остварената добивка пред оданочување зголемена за трошоци кои не се признаваат за цели на оданочување (непризнаени трошоци) и помалку искажани приходи со поврзани лица.

Данокот од добивка се пресметува со примена на важечката даночна стапка на датумот на билансот на состојба по стапка од 10% (2022: 10%).

Одложениот данок од добивка се пресметува со примена на методата на обврски за сите времи разлики кои се јавуваат на датумот на билансот на состојба како разлики помеѓу даночната основа на средствата и обврските и нивната сметководствена вредност, за целите на финансиско известување. Одложените даночни средства и обврски се мерат според важечките законски даночните стапки кои биле на сила и имаат правно дејство на датумот на билансот на состојба.

Пресметката на ефективната даночна стапка е дадена во Белешката 17.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.6. Заработувачка по акција

Групацијата ја прикажува основната заработувачка по акција од обичните акции. Пресметката на основната заработувачка по акција е направена со поделба на нето добивката за годината која е расположлива за распределба со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината.

3.7. Парични средства

Паричните средства се водат во билансот на состојба според номинална вредност. За целите на финансиските извештаи, паричните средства се состојат од готовина во благајни, парични средства на денарски и девизни сметки во банки, денарски депозити по видување и орочени депозити со рок на достасување до три месеци.

3.8. Побарувања од купувачи

Побарувањата по основ на продажба ги опфаќаат сите побарувања од продажба на учиноци, евидентирани по фактурна вредност согласно издадените градежни ситуации потврдени од надзорот на инвеститорот како и издадени фактури за градежни услуги, намалени за исправката на вредност за сомнителни и спорни побарувања.

Задржаните депозити претставуваат задршки од инвеститорите, како гаранција за добро извршена работа од страна на Групацијата, кои се ослободуваат по завршување на проектот и издавање на соодветна потврда за прифаќање.

Со товарење на расходите се формираа исправка на вредноста за сите побарувања за кои се смета дека се ненаплатливи на датумот на билансот на состојба. Индикатори за ненаплатливоста на побарувањата се следните: доцнење при исплата на побарувањата, инсолвентност на купувачите, можност за ликвидација или стечај на купувачите и друго. Сомнителните побарувања целосно се отпишуваат кога истите ќе се идентификуваат за такви.

3.9. Залихи

Залихите се искажуваат според пониската од набавната вредност и нето реализационата вредност. Набавната вредност ги вклучува сите трошоци за доведување на залихите во нивна сегашна состојба. Нето реализационата вредност е проценета пазарна вредност намалена за сите продажни, транспортни и дистрибуциони трошоци потребни за нивна продажба.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.10. Вложувања во придружени претпријатија (друштва)

Вложувања во придружени претпријатија се сметаат оние вложувања каде Групацијата има значајно влијание и кое ниту е подружница, ниту е заедничко вложување на Групацијата.

Почетно, вложувањата во придружени претпријатија се евидентирани во финансиските извештаи на Групацијата според нивната набавна вредност. Последователно, истите се евидентирани според методот на главнина според кој во консолидираните финансиски извештаи се признава уделот на вложувачот во остварените добивки или загуби на придруженото друштво. Учеството во добивките или загубите се признава како приход или расход во билансот на успех.

3.11. Вложувања во хартии од вредност

Групацијата вложувањата ги категоризира како вложувања расположиви за продажба, вложувања по објективна вредност и вложувања кои се чуваат до доспевање. Вложувањата расположиви за продажба се оние кои се чуваат неограничен период, но може да бидат продадени во секој момент и се класифицираат како нетековни средства. Вложувањата по објективна вредност се состојат од вложувања во удели во инвестициски фондови кои Групацијата ги стекнува со цел за повторно продавање или купување во краток рок. Вложувањата кои се чуваат до доспевање се состојат од вложувања во краткорочни хартии од вредност (државни записи или благајнички записи) издадени од страна на државата или Народна Банка на Република Северна Македонија и кои Групацијата ги чува во своето портфолио до нивното доспевање заради остварување на приходи од камати.

Почетно, вложувањата се искажани по набавна вредност, односно според износот на парични средства и еквиваленти на парични средства платени за нивна набавка.

Последователно, вложувањата расположливи за продажба се мерат според објективната вредност определена според последната понудена пазарна цена на истите на датумот на билансот на состојба за оние за кои има активен пазар, додека за оние вложувања за кои не постои активен пазар се мерат според нивната набавна вредност намалена за евентуално нивно оштетување (стечај или ликвидација). Последователно, сите вложувања кои се класифицирани за тргување се признаваат според објективна вредност преку добивките или загубите на Друштвото. Последователно, сите вложувања кои се чуваат до доспевање се признаваат според амортизирана набавна вредност користејќи ја методата на ефективна каматна стапка.

Добивките и загубите од промената на објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба се признаваат непосредно во главнината, се додека вложувањето не се продаде, наплати или на друг начин отуѓи или додека не се утврди дека е оштетено, кога кумулативната добивка, односно загуба, која била претходно признаена во главнината, ќе се вклучи во нето добивката или загубата за периодот.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.12. Недвижности, постројки и опрема (НПО)

(1) Општа објава

Почетно, НПО се евидентираат по нивната набавна вредност. Набавната вредност ја чини фактурната вредност на набавените средства зголемена за сите трошоци настанати до нивното ставање во употреба.

Последователно, НПО се евидентираат по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и било какво оштетување на вредноста. Во изминатиот период, Групацјата вршела законска ревалоризација на НПО на крајот од годината со примена на официјално објавените коефициенти за ревалоризација од страна на Државниот Завод за Статистика кои одговораат на општиот индекс на пораст на цени, врз нивната набавна вредност и акумулирана амортизација. Ваква ревалоризација повеќе не се пресметува и евидентира. Ефект од спроведената ревалоризација е ревалоризациона резерва во рамките на вкупниот капитал, која до 2001 година се распоредуваше сразмерно на акционерската главница, законските резерви и нераспоредената добивка, а од 2002 година повеќе не се распоредува и се евидентира и искажува издвоено во билансот на состојба.

Согласно параграф 44(б) од објавениот МСС 8 Нето добивка или загуба за периодот, основни грешки и промени во сметководствените политики (Сл. Весник на РМ бр.94/2004) ревалоризираниите вредности на НПО во поранешните години се третираат како извршена ревалоризација во согласност со МСС 16, а не како промена во сметководствената политика.

Трошоците за тековно и инвестиционо одржување се евидентираат на товар на расходите во моментот на нивното настанување. Издатоците кои се однесуваат на реконструкции и подобрувања, кои го менуваат капацитетот или корисниот век на употреба на НПО, се додаваат на набавната вредност на тие средства.

Позитивната, односно негативната разлика настаната при продажба на НПО се книжи како капитална добивка или загуба и се искажува во рамките на останатите приходи, односно расходи.

(2) Амортизација

Амортизацијата на НПО претставува систематска распределба на амортизирачкиот износ за време на корисниот век на употреба на средството. НПО се амортизираат поединечно, се до нивниот целосен отпис. Земјиштето и инвестициите во тек не се амортизираат. Употребените годишни стапки на амортизација односно предвидените корисни векови на употреба на НПО за 2023 година во однос на 2022 година се следните:

	2023	2022	2023	2022
Недвижности	2.5-10 %	2.5-10 %	10-40 години	10-40 години
Постројки и опрема	10 %	10 %	10 години	10 години
Транспорт средства	10-25 %	10-25 %	4-10 години	4-10 години
Компјутерска опрема	25 %	25 %	4 години	4 години
Канцелариски мебел	20 %	20 %	5 години	5 години

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.13. Нематеријални средства

Едно средство се признава за нематеријално кога е сигурно дека субјектот го поседува истото, може да го идентификува и кое нема физичка содржина.

Почетното мерење на едно нематеријално средство е според набавната вредност што ја сочинуваат трошоците за негово стекнување, а тоа се износот на исплатени парични средства или еквиваленти на парични средства во моментот на негово стекнување. Последователно, нематеријалните средства се признаваат по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација.

Амортизацијата на нематеријалните средства претставува систематска распределба на амортизирачкиот износ за време на корисниот век на употреба на средството. Стапката на амортизација во 2023 година изнесува 20% годишно (2022: 20% годишно).

3.14. Обезвреднување на средствата

Средствата кои имаат неограничен век на користење и не се амортизираат се предмет на годишна анализа за можноста за нивно обезвреднување. Средствата кои се амортизираат се предмет на анализа за можноста за нивно обезвреднување секогаш кога постојат услови кои укажуваат дека нивната сегашна сметководствена вредност е повисока од нивната надоместувачка вредност што покажува дека истите се обезвреднети. Загубата поради обезвреднување се евидентира за износот за кој сегашната вредност ја надминува надоместувачката вредност. Надоместувачка вредност претставува повисоката вредност од нето продажната вредност на средството намалена за трошоците за продажба и употребната вредност на средството.

3.15. Обврски спрема добавувачи

Обврските спрема добавувачи се искажуваат во висина на номиналните износи што произлегуваат од деловните трансакции.

Обврските спрема добавувачи се отпишуваат по истекот на рокот на застареност или со вонпроцесно порамнување, со товарење на останатите приходи.

3.16. Обврски по кредити

Обврските по кредити се состојат од обврски по краткорочни и долгорочни кредити и се искажуваат според нивната номинална вредност. Износите на договорената камата се искажуваат во корист на останатите обврски, а на товар на расходите од финансисрање. Обврските по кредитите од странство се искажуваат според курсот на Денарот на денот на билансот на состојба, а курсните разлики се евидентираат во рамките на приходи, односно расходи од финансирање.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.17. Капитал

(1) Основна главнина

Основната главнина се признава во висина на номиналната вредност на издадените и уплатени акции.

(2) Откупени сопствени акции

Акциите кои се издадени од Групацијата и кои ги поседува истото се третираат како сопствени (резорски) акции, се признаваат по нивната набавна вредност и се презентираат како намалување на капиталот на Групацијата.

Сопствените акции се стекнуваат со нивно откупување на секундарниот пазар на хартии од вредност (берза) по тековни берзански цени со претходно донесени одлуки за нивно стекнување од страна на надлежните органи на управување на Групацијата. Стекнатите сопствени акции се признаваат по нивната набавна вредност во која што се вклучени и трансакционите трошоци (провизии) направени за нивното стекнување.

Сопствените акции се отуѓуваат по пат на нивно повторно издавање (јавна или приватна понуда), како и со нетрговски преноси (залог и сл) согласно одредбите на Законот за хартии од вредност. Разликата што се јавува при отуѓувањето на сопствените акции помеѓу нивната набавна и продажна вредност се признава како премија на емитирани акции и се прикажува во рамките на вкупниот капитал на Групацијата.

(3) Законски резерви

Законските резерви се формираат од остварената добивка врз основа на законските одредби и со распоред на ревалоризационите резерви, а можат да се употребат за покривање на загубата. Согласно законските одредби, Друштвото е должно да издвои од добивката за тековната година минимум 5% за законски резерви, се додека резервите не достигнат 1/10 од основната главнина на Друштвото. Доколку износот на оваа резерва не надминува 1/10 од вредноста на основната главнина, истата може да биде употребена само за покривање на загуби. Доколку резервата надмине 1/10 од капиталот на Друштвото, може да биде употребена за исплата на дивиденди со претходна одлука на Собранието на акционери.

(4) Ревалоризациона резерва

Ревалоризационата резерва се формира врз основа на извршената годишна ревалоризација согласно изнесеното во точка 3.12. на овие белешки. Во согласност со законските прописи, салдото на ревалоризационата резерва по годишната пресметка се евидентира во рамките на капиталот. Оваа резерва не е предмет на распределба.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.18. Наеми

Наемите со кои се пренесуваат на Групацијата сите ризици и користи кои произлегуваат од сопственоста на изнајменото средство се признаваат како финансиски наеми, при што средството се евидентира според неговата објективна вредност или доколку е таа пониска, сегашната вредност на минималните плаќања за наемот. Во текот на разгледуваниот период Групацијата има трансакции кои претставуваат финансиски наеми (Белешка 38).

Наемите каде што значаен дел од ризиците и користите кои произлегуваат од сопственоста се задржани од наемодавателот, се класифицираат како оперативни наеми. Плаќањата за наем при оперативен наем се искажуваат во билансот на успех на рамномерна основа за времетраењето на наемот во евиденцијата на наемателите. Наемодавателите ги презентираат средствата кои се предмет на оперативен наем во билансот на состојба како средства за издавање или вложувања во недвижности.

3.19. Користи на вработените

Користи на вработените се сите форми на надоместок кој го дава Групацијата во размена за извршената услуга од страна на вработените.

(1) Краткорочни користи за вработените

Краткорочни користи за вработените се користи кои доспеваат за плаќање во рамките на дванаесет месеци по крајот на периодот во кој вработените ја извршиле услугата. Тука спаѓаат платите и придонесите за социјално осигурување, краткорочно платени отсуства, учества во добивките и други немонетарни користи. Сите краткорочни користи за вработените се признаваат како расход и обврска во висина на недисконтираниот износ на користите.

Согласно законските одредби, Групацијата има право на распределба на дел од остварената добивка од претходната година за награди на менаџментот и вработените во Групацијата. Оваа распределба се врши согласно донесените одлуки на Собранието на акционери на Групацијата и истата се признава и евидентира како распределба на нето добивката, а не како расход согласно барањата на МСС 19 - Користи на вработените со оглед дека не се исполнети условите од МСС за нивно признавање како расход, а тоа се дека Групацијата нема дефинирани планови за учество на вработените во добивката, исплатата на наградите се менува од година во година и има различна висина на износот односно не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската за награди на крајот од тековната година.

3. Основни сметководствени политики (Продолжение)

3.19. Користи на вработените (Продолжение)

(2) Користи по престанок на вработувањето

Групацијата врши уплата на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување на вработените во согласност со домашната законска регулатива. Придонесите, засновани на платите на вработените, се уплатуваат во Националниот фонд. Групацијата нема никакви дополнителни обврски поврзани со плаќањето на овие придонеси.

Групацијата е обврзано да им исплати на вработените кои заминуваат во пензија минимална отпремнина која одговара на два месечни просечни плати исплатени во државата во моментот на пензионирање. Групацијата нема направено резервирање за ова право на вработените бидејќи се смета дека сумата е незначајна за финансиските извештаи.

3.20. Резервации

Резервации (резерви за обврски) се признаваат кога Групацијата има сегашна обврска (правна или изведена) како резултат на минат настан, кога е веројатно дека ќе настанат идни одливи на средства по тој основ и кога е можно да се процени износот на обврската. Кога се очекува надоместување на дел од ваква обврска во иднина, пример преку договори за осигурување, надоместувањето се признава како посебно средство но само кога е извесно дека ќе биде примено истото. Расходот за било која резервација се признава во билансот на успех намалено за износот на надоместувањето. Ако ефектот од временската димензија на парите е значаен, резервациите се дисконтираат на нивната сегашна вредност со примена на стапки пред оданочување кои ги одразуваат тековните пазарни проценки.

3.21. Неизвесности

Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минати настани, чие постоење ќе биде потврдено со случување или неслучување на еден или повеќе неизвесни идни настани, кои не се во целост под контрола на Групацијата. Неизвесни обврски не се признаваат во финансиските извештаи, туку само се обелоденуваат.

Неизвесни средства се можни средства кои произлегуваат од минати настани, чие постоење ќе биде потврдено со случување или неслучување на еден или повеќе неизвесни идни настани, кои не се во целост под контрола на Групацијата. Неизвесни средства се признаваат само кога е веројатен приливот на економски користи.

4. Финансиски ризици и управување со истите

Групацијата влегува во различни трансакции кои произлегуваат од неговото секојдневно работење, а кои се однесуваат на купувачите, добавувачите и кредиторите. Главните ризици на кои Групацијата е изложена и политиките за управување со нив се следните:

4.1. Пазарен ризик

Ризик од промени на курсевите

Групацијата влегува во трансакции во странска валута, кои произлегуваат од продажби и набавки на странски пазари, при што истото е изложено на секојдневни промени на курсевите на странските валути. Групацијата нема посебна политика за управување со овој ризик со оглед дека во Република Македонија не постојат посебни финансиски инструменти за избегнување на овој вид на ризик. Според ова, Групацијата е изложена на можните флукуации на странските валути, чиј ефект е даден во табелата подолу.

Ризик од промени на цените

Групацијата е изложена на ризик од промени на цените на вложувањата и истиот е надвор од контрола на Групацијата.

4.2. Кредитен ризик

Групацијата е изложена на кредитен ризик во случај кога неговите купувачи нема да бидат во состојба да ги исполнат своите обврски за плаќање. Групацијата нема значајна концентracија на кредитен ризик со оглед дека купувачи се голем број на друштва во земјата и странство, како и државни институции.

Структурата на побарувањата од купувачи во земјата и странство за градежни работи и услуги според нивната доспеаност на 31 декември 2023 е како што следува:

	Бруто износ	Во (000) МКД	Нето износ
		Исправка на вредноста	
Недоспеани побарувања	2,203,632	-	2,203,632
Доспеани побарувања:			
- до 1 година	89,900	-	89,900
- од 1 до 2 години	28,293	-	28,293
- до 3 години	2,530	-	2,530
- над 3 години нештетени	55,809	-	55,809
Доспеани оштетени поб.	47,058	(47,058)	-
	2,427,222	(47,058)	2,380,164

Доспеаните побарувања над 3 години во најголем дел вклучуваат побарувања за кои Групацијата има обезбедување во вид на хипотека или залог или има обврски кои треба да се компензираат.

4. Финансиски инструменти (Продолжение),

4.2. Кредитен ризик

Структурата на побарувањата од купувачи во земјата и странство за градежни работи и услуги според нивната доспеаност на 31 декември 2022 е како што следува:

	Бруто износ	Во (000) МКД Исправка на вредноста	Нето износ
Недоспеани побарувања	1,903,175	-	1,903,175
Доспеани побарувања:			
- до 1 година	161,060	-	161,060
- од 1 до 2 години	9,486	-	9,486
- до 3 години	5,651	-	5,651
- над 3 години нештетени	58,853	-	58,853
Доспеани оштетени поб.	79,107	(79,107)	-
	2,217,332	(79,107)	2,138,225

4.3. Каматен ризик

Групацијата се изложува на ризик од промени на каматни стапки во случај кога користи кредити и позајмици или кога има депонирани средства во банки договорени по варијабилни каматни стапки. Со оглед дека Групацијата има користено вакви кредити и позајмици, како и депозити, може да се каже дека постои изложеност спрема ваков вид на ризик, но тој зависи од движењата на финансиските пазари и Групацијата нема начин истиот да го намали.

4.4. Ликвидносен ризик

Ликвидносен ризик или ризик од неликвидност постои кога Групацијата нема да биде во состојба со своите парични средства редовно да ги плаќа обврските спрема своите доверители. Ваквиот ризик се надминува со константно обезбедување на потребната готовина за сервисирање на своите обврски и Групацијата нема вакви значајни проблеми во своето работење.

4. Финансиски ризици и управување со истите (Продолжение)

4.5. Даночен ризик

Согласно законските прописи во РСМ, финансиските извештаи и сметководствените евиденции на Групацијата подлежат на контрола од страна на даночните власти по поднесувањето на даночните извештаи за годината. Заклучно со датумот на Извештајот на ревизорите, не е извршена контрола на данокот од добивка за 2023 година, како и на данокот на додадена вредност, персонален данок на доход и придонеси на лични примања. Според ова, дополнителни даноци во случај на идна контрола од страна на даночните власти во овој момент не може да се определат со разумна сигурност.

5. Утврдување на објективна вредност

Групацијата располага со финансиски средства и обврски кои ги вклучуваат побарувањата од купувачи, вложувањата расположливи за продажба, обврските кон добавувачи и обврските по кредити, како и нефинансиски средства за кои голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат утврдување на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на финансиските средства и обврски е приближна на нивната сметководствена вредност со оглед на фактот дека истите имаат релативно кратка доспеаност во рок од максимум до една година од датумот на билансот на состојба.

6. Финансиски инструменти

6.1. Ризик на финансирање

Групацијата врши финансирање на своето работење по пат на користење на краткорочни и долгорочни кредити со цел да обезбеди соодветен поврат на вложувањата. Групацијата континуирано ја следи својата задолженост преку соодветна анализа која со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година е следната:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Обврски по кредити и наеми	295,771	322,359
Пари и парични еквиваленти	<u>(46,194)</u>	<u>(45,656)</u>
Нето обврски (пари)	249,577	276,703
Вкупен капитал	6,365,349	6,053,700
% на задолженост	4%	5%

6.2. Ризик од девизни валути

Групацијата влегува во трансакции во странска валута, кои произлегуваат од продажби и набавки на странски пазари, при што истата е изложено на секојдневни промени на курсевите на странските валути.

Состојбата со девизните износи на средствата и обврските деноминирани до денари на 31 декември 2023 и 2022 година по валути е следната:

	<u>Средства</u>		<u>Обврски</u>	
	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
ЕУР	198,530	316,019	228,635	125,317
УСД	421,984	355,959	-	-
Други	-	-	4,582	869
	<u>620,514</u>	<u>671,978</u>	<u>233,217</u>	<u>126,186</u>

Групацијата претежно е изложено на ЕУР и УСД, како и на други валути како што се КМ.

Следната табела ја покажува сензитивната анализа на зголемување или намалување за 10% на македонскиот денар во однос на странските валути. Анализата е направена на девизните салда на средствата и обврските на датумот на билансот на состојба. Позитивните износи се зголемувања на добивката, а негативните се намалувања на добивката за соодветниот период.

	<u>Зголемувања за 10%</u>		<u>Намалувања за 10%</u>	
	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
ЕУР	(3,011)	19,070	3,011	(19,070)
УСД	42,198	35,596	(42,198)	(35,596)
Други	(458)	(87)	458	87
Нето Ефект	<u>38,730</u>	<u>54,579</u>	<u>(38,730)</u>	<u>(54,579)</u>

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.3. Ризик од промени на каматите

Групацијата се изложува на ризик од промени на каматни стапки во случај кога користи кредити и позајмици или кога има пласирано средства кај други друштва или банки договорени по варијабилни каматни стапки.

Сметководствената вредност на финансиските средства и обврски според изложеноста на каматниот ризик на крајот од годините е како што следува:

	31 декември	
	2023	2022
Финансиски средства		
<i>Некаматносни:</i>		
- Парични средства	1,176	1,054
- Побарувања од купувачи	1,990,064	1,527,319
- Дадени заеми	5,112	5,068
- Останати побарувања	1,117	1,616
- Вложувања	1,750,893	1,412,245
	3,748,362	2,947,302
<i>Каматносни со променлива камата:</i>		
- Парични средства	39,518	39,102
- Дадени депозити во банки	5,500	5,500
	45,018	44,602
<i>Каматносни со фиксна камата:</i>		
- Дадени позајмици	203,584	226,250
	203,584	226,250
	3,996,964	3,218,154
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни:</i>		
- Обврски кон добавувачи	1,252,968	837,388
- Останати тековни обврски	167,560	162,329
	1,420,528	999,717
<i>Каматносни со променлива камата:</i>		
- Кредити од банки	73,334	117,586
	73,334	117,586
<i>Каматносни со фиксна камата:</i>		
- Кредити	219,893	139,148
- Кредити (Наеми) од други	2,544	11,625
	222,437	150,773
	1,716,299	1,322,076

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.3. Ризик од промени на каматите

Следната табела ја покажува сензитивната анализа на зголемување или намалување за 1% поени на каматните стапки на користените кредити и дадени депозити во банки. Анализата е направена на салдата на обврски за кредити и дадени депозити на датумот на билансот на состојба. Позитивните износи се зголемувања на добивката а негативните се намалувања на добивката за соодветниот период.

	Зголемувања за 1% поени		Намалувања за 1% поени	
	2023	2022	2023	2022
Земени кредити	(733)	(1,716)	733	1,716
Дадени депозити	55	55	(55)	(55)
Нето Ефект	(678)	(1,661)	678	1,661

6.4. Ризик од ликвидност

Следната табела ја дава рочноста на финансиските средства и обврски на Групацјата со состојба на 31 декември 2023 година според нивната доспеаност:

	До 1 месец	1 - 3 мес.	3-12 мес.	Над 12 мес.	Вкупно
Парични средства	46,194	-	-	-	46,194
Купувачи	1,990,064	-	-	-	1,990,064
Останати побарув.	1,117	-	-	-	1,117
Дадени позајмици	-	6,962	-	201,734	208,696
Вложувања	-	-	1,750,893	-	1,750,893
	2,037,375	6,962	1,750,893	201,734	3,996,964
Добавувачи	1,252,968	-	-	-	1,252,968
Долгорочни кредити	-	-	-	30,001	30,001
Краткорочни кредити	-	60,000	151,702	-	211,702
Тек. доспеаност на долгорочни кредити	9,821	12,975	31,272	-	54,068
Останати обврски	167,560	-	-	-	167,560
	1,430,349	72,975	182,974	30,001	1,716,299

6. Финансиски инструменти (Продолжение)

6.4. Ризик од ликвидност (Продолжение)

Следната табела ја дава рочноста на финансиските средства и обврски на Групацјата со состојба на 31 декември 2022 година според нивната доспеаност:

	До 1 месец	1 - 3 мес.	3-12 мес.	Над 12 мес.	Вкупно
Парични средства	45,656	-	-	-	45,656
Купувачи	1,527,319	-	-	-	1,527,319
Останати побарув.	1,618	-	-	-	1,618
Дадени позајмици	-	6,918	-	224,400	231,318
Вложувања	-	-	1,412,245	-	1,412,245
	1,574,591	6,918	1,412,245	224,400	3,218,154
Добавувачи	837,388	-	-	-	837,388
Долгорочни кредити	-	-	-	116,861	116,861
Краткорочни кредити	-	7,000	91,699	-	98,699
Тек. доспеаност на долгорочни кредити	9,114	18,228	79,457	-	106,799
Останати обврски	162,329	-	-	-	212,674
	1,008,831	25,228	171,156	116,861	1,322,076

7. Известување по сегменти

7.1. Деловни сегменти

Групацјата во текот на своето работење е организирана во следните деловни сегменти:

- Градежни работи - изведување на објекти за инвеститори или за продажба,
- Градежни услуги - давање на услуги во областа на градежништвото,
- Продажба на стоки, материјали и основни средства
- Хотели и одржување на возила

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

7. Известување по сегменти (продолжение)

7.1. Деловни сегменти (продолжение)

Резултатите по сегменти за годината која што завршува на 31 декември 2023 година како и останатите сегменти информации се следните:

	Градежни работи	Градежни услуги	Стоки матер. и основни средства	Хотели и одржув.	Вкупно
Приходи од продажба и останати приходи	4,875,629	135,329	146,884	90,500	5,248,342
Оперативна добивка/резултат на сегментот	35,486	21,247	3,182	9,451	69,366
Приходи од Финансирање					6,771
Приходи од вложувања					58,107
Удел во добивките на придружените друштва					13,042
Расходи од финансирање					<u>(18,820)</u>
Бруто добивка					128,466
Данок од добивка					<u>(1,348)</u>
Нето добивка					<u>127,118</u>
Други информации					
Вкупни средства по сегменти	7,687,460	213,375	231,594	48,628	8,181,057
Вкупни обврски по сегменти	1,695,377	47,057	51,075	22,198	1,815,708
Амортизација	273,489	7,591	8,239	290	289,609
Инвестиции во основни средства	<u>432,393</u>	<u>12,002</u>	<u>13,026</u>	<u>1,287</u>	<u>458,708</u>

ГД ГРАНИТ АД - Скопје
БЕЛЕШКИ КОН КОНСОЛИДИРАНИТЕ ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

7. Известување по сегменти (продолжение)

7.1. Деловни сегменти (продолжение)

Резултатите по сегменти за годината која што завршува на 31 декември 2022 година како и останатите сегменти информации се следните:

	Градежни работи	Градежни услуги	Стоки матер. и основни средства	Хотели и одржув	Вкупно
Приходи од продажба и останати приходи	4,298,690	365,192	200,558	72,273	4,936,714
Оперативна добивка/резултат на сегментот	(67,072)	68,388	(35,807)	1,517	(32,974)
Приходи од Финансирање					7,367
Приходи од вложувања					70,634
Расходи од финансирање					11,915
					(10,693)
Бруто добивка					46,249
Данок од добивка					(263)
Нето добивка					45,986
Други информации					
Вкупни средства по сегменти	6,978,333	592,839	325,579	32,798	7,929,550
Вкупни обврски по сегменти	1,644,121	139,675	76,708	15,346	1,875,850
Амортизација	249,327	21,181	11,633	235	282,376
Инвестиции во основни средства	177,256	15,059	8,270	1,192	201,777

7. Известување по сегменти (Продолжение)

7.2. Географски сегменти

Работењето прикажано во овие консолидирани финансиски извештаи го опфаќа во работењето на Групацјата Гранит на територијата на Република Македонија, како и во земјите во кои истата има свои Подружници или друштва.

Остварените финансиски резултати за годината која завршува на 31 декември 2023 и 2022 година по земји е како што следува:

Добивка (загуба) од:	2023	Во (000) МКД 2022
Друштва во РМ	163,244	134,627
Гранмак, Виена	(5,198)	704
Гранмак, Германија	1,272	(8,106)
ГД Гранит ДОО, Бања Лука	(18)	(128)
Подружница Гранит, Бања Лука	(17,370)	(17,592)
Вкупна нето добивка (загуба)	141,929	109,505
Елиминации и корекции во консолидација	(14,811)	(63,519)
Вкупно добивка	127,118	45,986

Вкупните средства за годината која завршува на 31 декември 2023 и 2022 година по земји е како што следува:

Вкупно средства од:	2023	Во (000) МКД 2022
Друштва во РМ	8,216,186	8,002,483
Гранмак, Виена	21,831	27,028
Гранмак, Германија	11,062	4,931
ГД Гранит ДОО, Бања Лука	5,304	5,311
Подружница Гранит, Бања Лука	244,865	336,021
Вкупно бруто средства	8,499,248	8,375,774
Елиминации (меѓусебни трансакции)	(318,191)	(446,223)
Вкупно средства	8,151,057	7,929,551

7.3. Купувачи над 10% од вкупен приход

Информации за главни купувачи (над 10% од вкупен приход):

Купувач	% на учество во приходи	Износ на приходи
Синохидро Подружница	38%	1,984,962
ЈПДП	37%	1,946,537

Информации за главни купувачи (над 10% од вкупен приход):

Купувач	% на учество во приходи	Износ на приходи
Синохидро Подружница	36%	1,799,215
АД ЕСМ	13%	630,516
ЈПДП	18%	909,780

8. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од изградба на домашен пазар	4,832,276	4,277,760
Приходи од изградба на странски пазар	-	-
Приходи од градежни услуги на домашен пазар	134,126	277,021
Приходи од градежни услуги на странски пазар	-	7,980
Приходи од хотелски услуги	79,407	62,424
Приходи од одржување на возила	11,093	9,849
Вкупно приходи од градежни работи	5,056,902	4,635,034

9. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од продажба на материјали	56,653	162,553
Добивки од продажба на постојани средства	88,925	33,657
Приходи од наплатени отпишани побарувања	30,851	72,442
Приходи од отпис на обврски	-	-
Останати приходи	15,011	33,028
Вкупно останати оперативни приходи	191,440	301,680

10. УПОТРЕБЕНИ СУРОВИНИ И МАТЕРИЈАЛИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Потрошени сировини и материјали	676,210	604,983
Енергија	279,571	366,667
Потрошени резервни делови	74,764	77,161
Потрошен ситен инвентар	55,413	28,385
Вкупно употребени сировини и материјали	1,085,958	1,077,196

11. ТРОШОЦИ ЗА ВРАБОТЕНИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Бруто плати на вработени	773,828	710,155
Надомести на вработени	147,886	143,107
Трошоци за службени патувања	3,112	5,027
Вкупно трошоци за вработени	924,826	858,289

12. ОСТАНАТИ ОПЕРАТИВНИ РАСХОДИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Набавна вредност на продадени стоки и материјали	52,498	155,333
Транспортни услуги	31,090	41,386
Наем на опрема, земјиште и простор	55,491	18,795
Банкарски провизии	22,062	24,333
Исправка на вредноста и отписи на побарувања од купувачи	28,924	5,333
Премии за осигурување	29,188	26,519
Услуги за одржување и обезбедување	52,040	52,879
Адвокатски и други интелектуални услуги	18,276	18,926
Расходи за реклама, репрезентација и спонзорства	9,814	6,676
Неотпишана вредност на расходувани постојани средства	37,010	5,901
Исправка на вредноста на залихи	871	4,250
Отпис на вложувања во придружени друштва	-	10,808
Останати оперативни расходи	131,877	80,378
Вкупно останати оперативни расходи	469,141	451,517

13. ПРИХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од камати (редовни)	6,408	6,899
Приходи од наплатени затезни камати	-	-
Приходи од курсни разлики	363	468
Вкупно приходи од финансирање	6,771	7,367

13а. ДОБИВКИ (ЗАГУБИ) ОД ВЛОЖУВАЊА

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Приходи од дивиденди од вложувања кај други	56,850	70,494
Приходи од усогласување на вложувања во удели	1,257	140
Вкупно добивки (загуби) од вложувања	58,107	70,634

14. РАСХОДИ ОД ФИНАНСИРАЊЕ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Камати	17,185	7,495
Курсни разлики	1,635	3,198
Вкупно расходи од финансирање	18,820	10,693

15. ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА

Основната заработувачка по акција се утврдува како количник од нето добивката расположлива за распределба, намалена за дивидендата која им припаѓа на приоритетните акции, и пондерираниот просечен број на запишани и издадени обични акции во текот на годината.

Според извештајот на Централниот депозитар за хартии од вредност со состојба на 31 декември 2023 Друштвото поседува 9,820 обични акции (2021: 9,820 обични акции) издадени од ГД Гранит АД Скопје. Меѓутоа, не станува збор за сопствени акции, туку за акции со ограничување, бидејќи тие им припаѓаат на сопственици за кои во ЦДХВ не постојат комплетни податоци.

Според извештајот на Централниот депозитар за хартии од вредност со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото поседува 301,173 сопствени акции (2021: 301,173). Поради тоа што сопствените акции не се сметаат за акции кои се во оптек (не се тргува со нив), се пресметува пондериран просечен број на издадени акции.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Нето добивка расположлива за распределба (000) МКД	127,118	45,986
Дивиденда на приоритетни акции (000 МКД)	-	-
Корегирана Нето добивка (000 МКД)	127,118	45,986
Издадени обични акции	3,071,377	3,071,377
Минус: откупени сопствени акции во претходни години	(301,173)	(301,173)
Пондериран просечен број на запишани и издадени обични акции	2,770,204	2,770,204
Основна заработувачка по акција (Во МКД)	46	17

Со оглед на фактот дека во Групацјата нема издадено конвертибилни приоритетни акции или други вакви инструменти, не се пресметува разводната заработувачка по акција.

16. ДИВИДЕНДА ПО АКЦИЈА

На годишното собрание на ГД Гранит АД Скопје за 2023 година, кое е закажано за мај/јуни 2024 година, ќе се врши распределба на остварената добивка за 2023 година. Овие финансиски извештаи не ја содржат оваа распределба, со оглед дека истата ќе биде искажана во Извештајот за промените во капиталот за 2024 година. Објавените дивиденди за обични акции за 2023 година изнесуваат 99,727 илјади МКД (2022: 99,727 илјади МКД) или 36 МКД за 1 акција (2022: 36 МКД за 1 акција).

17. ДАНОК ОД ДОБИВКА

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Тековен данок од добивка	1,348	263
Одложен данок од добивка	-	-
	1,348	263
Усогласување на данокот по друштва:		
ГД Гранит АД Скопје	-	-
Хотел Гранит ДООЕЛ	1,021	82
Кар Ваш ДООЕЛ	327	181
Странски подружници	-	-
Данок од добивка	1,348	263
Добивка пред оданочување	128,466	46,249
Ефективна даночна стапка	1.05%	0.57%

18. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Денарски сметки кај комерцијални банки	8,435	11,688
Денарски благајна	599	165
Девизни сметки	31,083	27,414
Девизни благајни	577	889
Депозити во банки	5,500	5,500
Вкупно парични средства	46,194	45,656

19. ПОБАРУВАЊА ОД ПРОДАЖБА

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Купувачи во земјата за градежни работи	940,306	700,093
Купувачи во земјата за градежни услуги	213,271	226,080
Купувачи во земјата за продадени основни средства	52,409	13,787
Купувачи во странство	1,574	2,425
Побарувања од купувачи за задржани депозити по градежни работи	782,504	584,934
Нефактурирани побарувања од купувачи	390,100	610,906
Сомнителни побарувања од купувачи во земјата	47,058	79,107
Сомнителни побарувања од купувачи во странство	-	-
	2,427,222	2,217,332
Минус: Исправка на вредноста на сомнителни побарувања од купувачи	(47,058)	(79,107)
Вкупно побарувања од продажба	2,380,164	2,138,225
<i>Промени во исправка на вредноста за годината:</i>		
Состојба на 1 јануари	79,107	109,392
Нови сомнителни побарувања	35,283	15,264
Наплати на сомнителни побарувања	(30,851)	(45,549)
Отписи	(36,481)	-
Состојба на 31 декември	47,058	79,107

20. ПОБАРУВАЊА ЗА ДАДЕНИ АВАНСИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Дадени аванси на добавувачи во земјата	153,019	328,567
Дадени аванси на добавувачи во странство	165,296	285,291
Сомнителни и спорни дадени аванси во земјата	972	972
	319,287	614,830
Минус: Исправка на вредноста на сомнителни дадени аванси на добавувачи во земјата	(972)	(972)
Вкупно побарувања за дадени аванси	318,315	613,858
<i>Промени во исправка на вредноста за годината:</i>		
Состојба на 1 јануари	972	972
Нови сомнителни побарувања	-	-
Наплати на сомнителни побарувања	-	-
Отписи	-	-
Состојба на 31 декември	972	972

21. КРАТКОРОЧНИ ДАДЕНИ ЗАЕМИ

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Дадени заеми на:		
МХЕ Јабланица ДОО Скопје-камати	1,831	1,966
Прототип - камати	1,850	1,850
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје - камати	3,281	3,102
Тековен дел на долгорочни заеми (Белешка 27)	-	-
Вкупно краткорочни дадени заеми	6,962	6,918

22. ОСТАНАТИ КРАТКОРОЧНИ СРЕДСТВА И АВР

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Побарување за повеќе платен ДДВ	9,741	3,183
Побарувања за данок од добивка	2,646	3,023
Побарувања од вработените	7,325	7,762
Однапред платени трошоци	28,195	46,667
Останато	577	639
	48,484	61,274
Минус: Исправка на вредноста на побарувања од вработените	(6,785)	(6,785)
Вкупно останати краткорочни средства и АВР	41,699	54,489

23. ЗАЛИХИ

	2023	2022
	(000) МКД	(000) МКД
Материјали	366,427	392,670
Резервни делови	93,815	93,683
Ситен инвентар	212,486	243,501
Станови и деловен простор за пазар (производство)	146,024	229,479
Трговски стоки	26	3,400
Земјиште наменето за градба на станови за пазар	197,657	197,435
Вкупно залихи	1,016,435	1,160,168

Со состојба на 31 декември 2023 година, залихата на станови и деловен простор наменети за продажба во износ од 146,024 илјади МКД (2022: 229,479 илјади МКД) ги опфаќа сите вложувања направени од страна на Друштвото во изградба на објекти во сопствена режија и чија намена е продажба на заинтересирани купувачи. Овие залихи се искажани според фактички направените директни трошоци за нивно создавање.

24. ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА

	Основна дејност	% на сопственост	2023	2022
			(000) МКД	(000) МКД
Вложувања во:				
ГПМ Србија Белград	градежни работи	34%	159	159
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје	производство на ел.енергија	50%	28,031	14,990
Вкупно			28,190	15,149
			2023	2022
			(000) МКД	(000) МКД
<i>Промени во текот на годините:</i>				
Состојба на 1 јануари			15,149	14,042
Нови вложувања во текот на годината			-	-
Продадени вложувања			-	-
Отпис на вложување во придружено друштво во стечај			-	(10,808)
Удел во добивка на придружено друштво			13,041	11,915
Состојба на 31 декември			28,190	15,149

25. ВЛОЖУВАЊА

(а) Вложувања расположливи за продажба

	% на сопственост	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Вложувања во котирачки хартии од вредност:			
Комерцијална Банка АД Скопје	под 5%	1,614,540	1,330,290
Структурни обврзници - општина Тетово		5,600	-
		1,620,140	1,330,290
Исправка на вредноста на сомнителни вложувања		-	-
Нето вложувања расположливи за продажба		1,620,140	1,330,290

Друштвото поседува 113,700 акции издадени од Комерцијална Банка АД Скопје со вкупна набавна вредност од 427,232 илјади МКД. Објективната вредност на овие вложувања расположливи за продажба заклучно со 31.12.2023 година изнесува 1,614,540 илјади МКД. Усогласувањето на овие вложувања до нивната објективна вредност е прикажано во Извештајот за сеопфатна добивка.

Во текот на 2023 година, Друштвото се стекнало со бескаматни структурни обврзници издадени од Општина Тетово за регулирање на доспеани, а ненаплатени обврски, во износ од 5,600 илјади МКД. Имателите на структурните обврзници може да ги употребат за подмирување на обврските кон УЈП за плаќање на доспеан даночен долг по основ на ДДВ (освен за ДДВ при увоз) и данок на добивка.

(б) Вложувања според објективна вредност

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
<i>Удели во:</i>		
КБ Публикум Балансиран	6,991	6,245
КБ Публикум Паричен	95,572	60,561
Нето вложувања според објективна вредност	102,563	66,806
Вкупно вложувања	1,722,703	1,397,096

26. ДОЛГОРОЧНИ ДАДЕНИ ЗАЕМИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје	142,199	159,447
МХЕ Јабланица ДОО Скопје	59,510	64,928
Долгорочни дадени кредити на вработени	260	260
Исправка на вредноста на долгорочните дадени кредити	(235)	(235)
	201,734	224,400
Минус: тековен дел на долгорочни кредити	-	-
Вкупно долгорочни дадени кредити	201,734	224,400

Друштвото има дадено долгорочни позајмици на друштвата Мали Хидроелектрани ДОО Скопје и МХЕ Јабланица ДОО Скопје во вкупен износ од 201,709 илјади МКД (2022: 224,375 илјади МКД) со каматни стапки по дванаесет месечен СКИБОР + 1% годишно во моментот на одобрување.

27. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Со состојба на 31 декември 2023 година, нематеријалните средства во износ од 27,551 илјади МКД (2022: 24,564 илјади МКД) вклучуваат стекнат компјутерски софтвер наменет за активностите на Друштвото.

28. НЕДВИЖНОСТИ, ПОСТРОЈКИ И ОПРЕМА

Промени во текот на 2023 година:

	Земјиште и градежни објекти (000) МКД	Постројки и опрема (000) МКД	Транспор. средства (000) МКД	Инвестиции во тек (000) МКД	Вкупно (000) МКД
Набавна вредност					
Состојба на 1 јануари	1,750,094	2,913,737	1,478,153	203,233	6,345,217
Набавки	48,313	121,543	89,924	198,928	458,708
Набавки од Групата	-	-	-	-	-
Пренос	-	-	-	-	-
Пренос на залихи	-	-	-	-	-
Продажби во Групата	-	-	-	-	-
Продажби	(36,599)	(66,659)	(95,639)	-	(198,897)
Расход и кусоци	-	(10,603)	(12,219)	-	(22,822)
Состојба на 31 декември	1,761,808	2,958,018	1,460,219	402,161	6,582,206
Акумулирана амортизација					
Состојба на 1 јануари	763,915	2,192,381	1,139,894	-	4,096,190
Амортизација	41,876	155,359	82,377	-	279,612
Пренос	-	-	-	-	-
Останати намалувања	-	-	-	-	-
Продажби во Групата	-	-	-	-	-
Продажби	(6,303)	(61,750)	(94,330)	-	(162,383)
Расход	-	(10,104)	(12,219)	-	(22,323)
Состојба на 31 декември	799,488	2,275,886	1,115,722	-	4,191,096
Сегашна вредност на:					
31.12.2023 година	962,320	682,132	344,497	402,161	2,391,110
31.12.2022 година	986,179	721,356	338,259	203,233	2,249,027

Со состојба на 31 декември 2023 година, дел од градежните објекти и опрема на Друштвото со сегашна вредност од 883,222 илјади МКД се ставени под хипотека како обезбедување за кредитите и земените банкарски гаранции (Белешка 34а).

29. ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Обврски спрема добавувачи во земјата	1,113,997	814,526
Обврски спрема добавувачи во странство	138,971	22,862
Вкупно обврски спрема добавувачи	1,252,968	837,388

30. ОБВРСКИ ЗА ПРИМЕНИ АВАНСИ

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Примени аванси од инвеститори	60,477	415,530
Примени аванси од продажба на станови	14,909	40,979
Вкупно обврски за примени аванси	75,386	456,509

31. ТЕКОВНА ДОСПЕАНОСТ НА ДОЛГОРОЧНИ КРЕДИТИ

Тековниот дел од долгорочните кредити го претставуваат делот од обврските за долгорочни кредити кои доспеваат за плаќање во рок од 12 месеци од датумот на билансот на состојба (Белешка 34).

32. ОСТАНАТИ КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ И ПВР

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Обврски спрема вработените за нето плати	41,425	39,586
Обврски спрема државата за давачки од плати	21,049	22,337
Обврски за ДДВ	10,100	97,252
Обврски за данок од добивка	335	13
Обврски за награди на вработените	385	385
Обврски за дивиденди	73,208	69,389
Обврски за здружени средства од вработени	29,079	28,422
Останати обврски спрема вработените	1,441	1,406
Пресметани трошоци од добавувачи	13,588	-
Останати краткорочни обврски	973	804
Вкупно останати краткорочни обврски и ПВР	191,583	259,594

33. КРЕДИТИ

	Време на отплата	Каматна стапка	бел.	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Краткорочни кредити од:					
НЛБ Банка АД Скопје	еднократно до 03/2024 и 10/2024	3.8% фиксна годишно	а	120,000	-
Комерцијална банка АД Скопје	еднократно достасување до 03/2023	3.8% фиксна годишно	б	-	7,000
Шпаркасе банка АД Скопје	еднократно достасување до 10/2024	3.8% фиксна годишно	в	91,702	91,699
				211,702	98,699
Долгорочни кредити и наеми од:					
Шпаркасе банка АД Скопје	31 месечни рати до 03/2024	2.5% фиксна годишно	г	8,191	40,449
Шпаркасе Лизинг ДОО Скопје	месечни рати до 03/2024 и 06/2024	6 месечен Еурибор	д	2,544	11,625
Комерцијална банка АД Скопје	36 месечни рати до 09/2025	4.74% годишно променлива	ѓ	73,334	113,333
Халк банка АД Скопје	36 месечни рати до 11/2024	6.6% годишно променлива	е	-	58,253
				84,069	223,660
Тековна доспеаност на долгорочни кредити:					
Шпаркасе банка АД Скопје			г	(8,191)	(32,258)
Шпаркасе Лизинг ДОО Скопје			д	(2,544)	(9,642)
Комерцијална банка АД Скопје			ѓ	(43,333)	(43,333)
Халк банка АД Скопје			е	-	(21,566)
				(54,068)	(106,799)
Вкупно тековна доспеаност				(54,068)	(106,799)
Вкупно нето долгорочни кредити				241,703	215,560

Отплатата на долгорочните обврски која треба да се изврши по 31 декември 2023 и 2022 е како што следува:

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Во рок од една година	54,068	106,799
Над една до пет години	30,001	116,861
Над 5 години	-	-
Вкупно	84,069	223,660
Кредитите се деноминирани во следните валути:		
ЕУР	94,246	103,324
МКД	201,525	219,035
	295,771	322,359

33. КРЕДИТИ (Продолжение)

а) Договори за краткорочени кредити склучени со НЛБ Банка АД Скопје врз основа на Договори за револвинг кредит лимит во износ од 120,000 илјади МКД со рок на враќање најдоцна до 03.2023 и 10.2024 и фиксна каматна стапка од 3.8% годишно. Кредитот е обезбеден со меници и хипотека.

б) Договор за краткорочен кредит склучен со Комерцијална Банка АД Скопје во износ од 7,000 илјади МКД со рок на враќање до 03.2023 и фиксна каматна стапка од 3.8% годишно. Кредитот е обезбеден со воспоставено заложно право на објекти и опрема.

в) Договор за краткорочен девизен кредит склучен со Шпаркасе Банка АД Скопје во износ од 91,699 илјади МКД (1,500,000 ЕУР) со рок на враќање до 10.2024 и фиксна каматна стапка од 3.8% годишно. Кредитот е обезбеден со воспоставено заложно право на објекти.

г) Договор за долгорочен кредит склучен со Шпаркасе Банка АД Скопје во износ од 74,500 илјади МКД со отплата на рати до 01.03.2024 година и фиксна каматна стапка од 2.5% годишно. Кредитот е обезбеден со воспоставено заложно право на објекти.

д) Договори за користење на лизинг за набавка на основно средство - 2 возила, склучени со Шпаркасе лизинг ДОО Скопје во вкупен износ од 22.582 ЕУР со отплата на 12 месеци или најдоцна до 01.03.2024 година и каматна стапка од 3.8% годишно. Наемот е финансиски.

Договори за користење на лизинг за набавка на основно средство - 6 возила, склучени со Шпаркасе лизинг ДОО Скопје во вкупен износ од 139,282 ЕУР со отплата на 24 месеци или најдоцна до 03.06.2024 година и каматна стапка од 2.42% годишно + 6М ЕУРИБОР. Наемот е финансиски.

ѓ) Договор за долгорочен кредит склучен со Комерцијална Банка АД Скопје во износ од 120,000 илјади МКД со отплата на рати до 26.09.2025 година и каматна стапка од 4.74% годишно. Кредитот е обезбеден со воспоставено заложно право на објекти и опрема.

е) Договор за долгорочен кредит склучен со Халк Банка АД Скопје во износ од 61,495 илјади МКД со отплата на рати до 30.11.2024 година и каматна стапка од 6.6% годишно. Кредитот е обезбеден со воспоставено заложно право на објекти и опрема.

34. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ

а) Земени банкарски гаранции

Друштвото има склучено договори за земени банкарски гаранции од следните банки, со следните износи, рокови на доспевање и основ за кои се склучени:

Банка	(000) МКД	ЕУР	УСД	Рок на доспевање
НЛБ Банка АД Скопје	82,976	673,750	-	2024-2025
Комерцијална Банка АД Скопје	793,266	11,404,993	-	2024-2028
Шпаркасе Банка АД Скопје	67,397	7,436,497	-	2024-2025
Халк Банка АД Скопје	38,070	11,760,936	-	2024-2025
Вкупно гаранции	981,709	31,276,176	-	
Вкупно во (000) МКД	2,905,037.62			
Вкупно во ЕУР	47,240,225			

Гаранциите издадени од страна на НЛБ Банка АД Скопје во корист на Друштвото се одобрени врз основа на склучен договор за рамковен револвинг кредит-лимит на износ од 24,000,000 ЕУР. Договорот опфаќа одобрување на кредити, отварање на акредитиви и издавање на гаранции. Со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото има искористено 3,974,175 ЕУР. Како обезбедување за обврските на Друштвото се дадени хипотеки и залог на имот и опрема и меници (Белешка 346).

Гаранциите издадени од страна на Комерцијална банка АД Скопје во корист на Друштвото се одобрени врз основа на склучен договор за рамковен револвинг кредит-лимит од 2016 година на износ од 30,000,000 ЕУР. Договорот опфаќа одобрување на кредити, отварање на акредитиви и издавање на гаранции. Со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото има искористено 25,496,044 ЕУР. Како обезбедување за обврските на Друштвото се дадени хипотеки на имот и залог на опрема (Белешка 346).

Гаранциите издадени од страна на Шпаркасе банка АД Скопје во корист на Друштвото се одобрени врз основа на склучен договор за рамковен револвинг кредит-лимит на износ од 10,500,000 ЕУР. Договорот опфаќа одобрување на кредити, отварање на акредитиви и издавање на гаранции. Со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото има искористено 10,156,615 ЕУР. Како обезбедување за обврските на Друштвото се дадени хипотеки и залог на имот и меници (Белешка 346).

друштвото има склучени договори за рамковен револвинг кредит-лимит со халк банка АД Скопје во вкупен износ од 15,000,000 ЕУР. Договорите опфаќаат одобрување на кредити, отварање на акредитиви и издавање на гаранции. Со состојба на 31 декември 2023 година, Друштвото има искористено 12,379,955 ЕУР. Како обезбедување за обврските на Друштвото се дадени меници и хипотека и залог на имот и опрема.

Вкупната изложеност на Друштвото спрема банките по основ на искористени банкарски гаранции со состојба на 31 декември 2023 година изнесува 2,905,038 илјади МКД или 47 милиони Евра.

34. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ (продолжение)

б) Дадени хипотеки на својот имот

Друштвото има дадено хипотеки на својот имот како обезбедување на плаќање спрема следните банки за следните преземени обврски:

Хипотекарен доверител	Објект/Имот	Обезбедување за:
НЛБ Банка АД Скопје	Хотел Охрид Адм. зграда Битола Адм. Зграда Скопје Управна зграда и маш.раб. М.Каменица Хотел Скопје Опрема и инвентар Возила и градежни машини	Договор за рамковен револволинг кредит лимит од 24,000,000 ЕУР
Комерцијална банка АД Скопје	Адм. зграда Битола Адм. Зграда Скопје Стопански комплекс М.Каменица Хотел Скопје Хотел Охрид Деловна опрема, градежна опрема и градежна механизација	Договор за рамковен револвинг кредит лимит од 30,000,000 ЕУР
Халк Банка АД Скопје	Комплекс Лепенец Асфалтна база Кичево Возила и Градежна механизација	Договори за рамковен револвинг кредит лимит во вкупен износ од 15,000,000 ЕУР
Шпаркасе Банка АД Охрид	Деловен простор Механика Фабрика за арматура Делчево	Договор за кредитна линија од 10,500,000 ЕУР

Проценетата вредност на заложениот имот и опрема се утврдени од страна на банките доверители.

34. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОБВРСКИ (продолжение)

в) Судски спорови

Друштвото е тужена странка во поголем број на судски постапки кои произлегуваат од редовното работење на Друштвото. Вкупниот износ на тужби против Друштвото на 31 декември 2023 година изнесува 78,120 илјади МКД (2022: 78,120 илјади МКД) и претставуваат тужби по разни основи (од добавувачи, тужби за надомест на штети и останато). Менаџментот на Друштвото смета дека не постојат значајни идни обврски од овие судски спорови, така што од овие спорови не се очекуваат значајни идни одливи на средства.

Од друга страна, Друштвото се јавува како тужител во поголем број на судски постапки кои произлегуваат од редовното работење на Друштвото. Вкупниот износ на тужби во корист на Друштвото на 31 декември 2023 година изнесува 418,130 илјади МКД (2022: 142,008 илјади МКД) и во главно претставуваат тужби поради ненаплатени побарувања за извршени работи или надомест за разлики во цени. Потенцијални средства не се признаваат во финансиските извештаи.

35. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СУБЈЕКТИ

Трансакциите помеѓу поврзаните друштва во рамки на Групацијата односно нивните вкупни меѓусебни побарувања, обврски, како и приходи и расходи се дадени во табелата подолу.

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Побарувања	338,274	453,265
Обврски	338,274	453,265
Приходи од продажби	199,325	223,473
Приходи од наемнини	14,789	11,548
Останати приходи	-	-
Трошоци за материјали	(197,468)	(215,942)
Трошоци за услуги	(4,789)	(7,531)
Трошоци за наемнини	(11,857)	(11,548)
Други трошоци	-	-

Погоренаведените побарувања, обврски, приходи и расходи се елиминирани во овие консолидирани финансиски извештаи.

Побарувањата, обврските, приходите и расходите со придружените друштва се како што следува:

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје-побарувања	145,480	162,549
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје-обврски	521	2,221
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје-приходи	4,456	4,782
Мали Хидроелектрани ДОО Скопје-расходи	-	2,221

36. ФИНАНСИСКИ НАЕМИ

Друштвото има набавено основни средства (градежни машини и опрема) под финансиски наем (Белешка 34). Роковите за плаќање на истите се движат во период од две до три години од датумот на билансот на состојба. Идните плаќања за наеми според финансиските наеми се како што следува:

	2023 (000) МКД	2022 (000) МКД
Во рок од една година	2,544	9,642
По една година, но не повеќе од пет години	-	1,983
	2,544	11,625

37. НАСТАНИ ПО ДАТУМ НА ИЗВЕСТУВАЊЕ

По датумот на известување не се случиле настани кои имаат материјално значење на деловните активности на Друштвото.